

Dionýz Ilkovic

(18. 1. 1907 Štiavnik pri Prešove – 3. 8. 1980 Bratislava)

Narodil sa v rodine gréckokatolíckeho kňaza. Strohé rodinné prostredie v ňom zvýraznilo skromnú pracovitosť a nebojácnu cieľavedomosť. Maturoval v Prešove (1925). Vysokoškolské štúdium matematiky, fyziky a chémie absolvoval na Prírodovedeckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe (1930). Po absolútoriu pôsobil na viacerých pražských stredných školách a v Polarografickom ústave profesora J. Heyrovského, neskoršieho nositeľa Nobelovej ceny za chémiu (1959). Jeho najcitovanejšia práca vyšla v roku 1934. V nej odvodil známu rovnicu, považovanú za základný zákon polarografie, ktorá vyjadruje závislosť limitného polarografického prúdu od koncentrácie depolarizátora a od parametrov ortuťovej kvapkovej elektródy. Zaviedol dodnes používaný pojem polvlnového potenciálu, ako kvalitatívnej charakteristiky depolarizátora v elektrolyzovanom roztoku. Sám, alebo s kolektívom spolupracovníkov publikoval vtedy 11 vedeckých pojednaní a jednu monografiu o polarografii. V roku 1939 sa habilitoval na Karlovej univerzite za docenta fyzikálnej chémie a v roku 1940 bol ustanovený za profesora Slovenskej vysokej školy technickej a Prírodovedeckej fakulty univerzity v Bratislave.

Bratislavské obdobie činnosti profesora Ilkoviča spočívalo v organizovaní fyzikálnych pracovísk na Slovensku a v pedagogickej práci. Zastával názor, že vysokoškolská pedagogická práca musí vychádzať z vlastnej vedeckej práce ako učiteľov, tak aj študujúcich. Vo svojej vedeckej práci sa orientoval na problémy matematickej fyziky. Publikoval sedem vedeckých a odborných pojednaní a knižnú publikáciu Vektorový počet. V roku 1957 vyšlo prvé vydanie jeho vysokoškolskej učebnice fyziky, ktorá bola 20 rokov jedinou vysokoškolskou učebnicou fyziky od slovenského autora. Toto dielo pripravil Ilkovič po metodickej i didaktickej stránke netradičným spôsobom, s dôsledným využitím vektorového počtu. Fyziku v ňom podáva ako logicky ucelenú, uzavretú vednú disciplínu.

V päťdesiatych rokoch vykonal veľkú organizačnú prácu pri budovaní Slovenskej akadémie vied. Bol jedným z jej 12. zakladajúcich členov. Od založenia SAV (1953) bol jej hlavným vedeckým tajomníkom. Vtedy začal budovať aj dnešný Fyzikálny ústav Slovenskej akadémie vied v Bratislave (teraz FÚ Centra elektrofyzikálneho výskumu SAV). Za zásluhy o rozvoj JČSMF bol v roku 1962 zvolený za jej čestného člena.